

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

Deres ref.
2005/01759-2/FD

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
05/01225-2 /AFL

29. september 2005

HØRING MED KORT FRIST - FORSLAG TIL LOV OM ENDRINGER TIL LOV AV 17 JULI NR 29 1953 OM VERNEPLIKT

Det vises til Deres høringsbrev av 20. september 2005.

Høringsfristen

Datatilsynet noterer at det kun er snakk om en mindre endring i vernepliktsloven og at det kan være interessant å gjennomføre frivillig innkalling av kvinner til sesjon allerede i begynnelsen av 2006. Vi finner likevel å måtte påpeke at tre uker er svært kort høringsfrist. Det vises i denne anledning til utredningsinstruksen pkt. 5.3 som slår fast at høringsfristen normalt skal være tre måneder og ikke mindre enn seks uker. Så vidt Datatilsynet kjenner til, står landet ikke overfor en situasjon hvor det er maktpåliggende at kvinner får delta på sesjon i 2006. Det er for øvrig vår mening at endringen kan ha større implikasjoner for den enkelte enn det høringsbrevet gir uttrykk for. I denne kontekst fremstår det som kritikkverdig at Forsvarsdepartementet benytter en høringsfrist som er betydelig kortere enn det som følger av utredningsinstruksen.

Vurderinger i forhold til personvern

I høringsbrevet nevnes det at de opplysninger Forsvaret ønsker tilgang på er beskyttet av personvernet og at man derfor har behov for særlig lovhjemmel. De nødvendige vurderinger knyttet til hvilken betydning endringsforslaget vil ha for den enkeltes personvern synes imidlertid ikke å være foretatt. Slike vurderinger ville, etter Datatilsynets oppfatning, ha medført at forslaget ville fått en mer presis ordlyd.

Lovforslaget

Vernepliktsloven § 46 (1) legger en vid ramme i forhold til hvilke organer, institusjoner og enkeltpersoner som er forpliktet til å gi opplysninger, oppgaver og attestasjoner til Forsvaret i anledning utskrivning, rulleføring og innkalling av menn mellom 17 og 45 år. Datatilsynet legger til grunn at behovet for å pålegge en slik plikt følger av det faktum at menn er forpliktet til å delta på sesjon og å gjøre tjeneste for forsvaret med mindre de kan vise til en gyldig grunn for fritak. Slik gyldig grunn kan for eksempel være religiøs overbevisning eller lærlingkontrakt inngått for en gitt tid. Det fremstår som naturlig at man pålegger den som innehar informasjon om slike forhold en plikt til å gi opplysninger til Forsvaret.

Det er målsetningen at kvinner skal kalles inn til frivillig sesjon. Det understrekes i forslaget at de opplysninger man trenger i denne anledning er navn, personnummer og kontaktopplysninger for kvinner i alderen 17 til 28 år fra offentlige registre. Videre ønsker man å kontrollere disse opplysningene opp mot trygdemyndighetenes registre for å unngå at kvinner som er tjenesteudyktige skal motta innkalling. Det blir videre presisert at øvrige opplysninger som har betydning for kvinnens avtjening av førstegangstjeneste vil innhentes med kvinnens samtykke da ordningen er frivillig.

Datatilsynet stiller spørsmål ved Forsvarets behov for å kontrollere trygdeetatens registre før brev om frivillig sesjon sendes ut. Elementet av frivillighet gjør at det ikke vil være urimelig å sendt invitasjon til en person fordi vedkommende er trygdeklient. En slik selektering kunne faktisk bli ansett på grensen til diskriminerende. Datatilsynet anser det mer hensiktsmessig at man innhenter denne typen informasjon med samtykke fra de kvinner som melder seg til frivillig sesjon.

Det fremstår som åpenbart at en kvinne som melder seg frivillig til tjeneste ikke vil påberope seg de fritaksmulighetene som gir grunnlag for den omfattende plikt som kommer til uttrykk i den eksisterende paragraf. Forslaget legger imidlertid opp til at tilsvarende plikt skal gjelde for fremleggelse av opplysninger, oppgaver og attestasjoner angående kvinner i alderen 17 til 28 år. Den åpner således for at Forsvaret samler inn det som i personvernterminologi kalles overskuddsinformasjon. Dette er uheldig og helt unødvendig.

Etter Datatilsynets oppfatning vil det være tilstrekkelig om man utvider hjemmelen i vernepliktsloven § 46 slik at Forsvaret kan innhente de nødvendige opplysninger fra Folkeregisteret. Vi foreslår følgende formulering:

”Til bruk for frivillig innkalling av kvinner plikter Folkeregisteret uten betaling å gi nødvendige opplysninger om kvinner mellom 17-28 år.”

Det er Datatilsynets oppfatning at vårt alternative forslag i større grad verner om den enkeltes integritet, da det angis spesifikt hvilket organ som skal avgi personopplysninger, og at det kun er nødvendige opplysninger som skal gis.

Datatilsynet har ingen øvrige bemerkninger til forslaget.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Astrid Flesland
seniorrådgiver

Kopi: Moderniseringsdepartementet